
Studenti zahájili činnost experimentální laboratoře. Zn. účastníci vítáni

---

Studenti psychologie zahájili činnost experimentální laboratoře. Zn. účastníci experimentů vítáni

Nová laboratoř se jmenuje **PLESS**, což je zkratka pro Prague Laboratory for Experimental Social Sciences, a charakterizují ji přídavná jména studentská a mezioborová. Za její existencí stojí studenti katedry psychologie Filozofické fakulty UK, iForum vyzpovídalo jednoho z nich, [Bc. Mgr. Marka Vranku](#).

Jaké je „ukotvení“ nové laboratoře na katedře psychologie?

Na organizačním ukotvení laboratoře v současnosti intenzivně pracujeme s vedením katedry i fakulty. Jelikož jsme chtěli začít se sběrem dat co nejdřív, nejsou všechny formální náležitosti ještě úplně dořešené. První výzkumné projekty zatím v laboratoři realizují doktorandi psychologie, výhledově ale připravujeme i spolupráci s pedagogy na katedře (např. s doc. Kulišťákem na projektu vlivů kognitivního tréninku) a zejména zapojení laboratoře do praktické výuky experimentální psychologie. Pro tento poslední účel jsme získali i grant z rozvojových prostředků fakulty.

Snažíme se také na fakultě podnítit zřízení etické komise, která by schvalovala návrhy výzkumů. Vyjádření etické komise je často vyžadováno pro publikaci v zahraničních časopisech a v současnosti takový orgán na FF UK chybí.

Kdo se v tuto chvíli podílí na chodu laboratoře?

Na aktuálních výzkumech se kromě mě podílí Mgr. Ing. Štěpán Bahník a Jana Dlouhá, nicméně ke spolupráci se už přihlásili i další studenti pomáhající s provozem laboratoře nebo PR. Výše zmiňovaný grant pokrývá i studentská stipendia, což, doufáme, pomůže motivovat zejména pregraduální studenty.

Na webu píšete, že „mezioborovost spočívá v otevřenosti laboratoře i pro studenty jiných, především společenskovědních oborů“. Může se tedy opravdu přihlásit kdokoli z UK?

V zásadě se může přihlásit kdokoli z UK, nicméně je potřeba vzít v potaz možnosti společenskovědní laboratoře. Výzkumným potřebám filosofů, politologů či estetiků a zájemců z podobných oborů laboratoř plně vyhovuje, pro výzkumy vyžadující například záznam fyziologických údajů bohužel zatím nemáme vybavení.

Pokud u nás někdo chce zrealizovat svůj experiment, stačí nám napsat e-mail a stručně výzkum představit. Je-li kvalita výzkumného záměru dostatečná a technické možnosti laboratoře realizaci umožňují, domluvíme se na časovém harmonogramu.

Nabídnout můžeme především možnost kontaktování potenciálních účastníků výzkumu pomocí databáze a prostory, které nám byly poskytnuty pro výzkumy katedrou logiky. Velmi rádi také poskytneme naše know-how ohledně přípravy výzkumného designu a jeho administrace.

Na Filozofické fakultě již funguje psychologická laboratoř LABELS. Jak byste shrnul rozdíl mezi ní a novou studentskou laboratoř?

Obě laboratoře mají jiné vybavení, a tak mohou být využity pro jiný typ výzkumu. LABELS disponuje zařízením na sledování očních pohybů a CRT monitory, a proto tak může být vhodný při určitých typech výzkumu, kde jsou tyto instrumenty potřeba (především výzkum v rámci psychofyziky). PLESS disponuje oproti LABELS více počítači a lépe se uplatní při výzkumech, které je možné zadávat na počítači hromadně.

Rozdíl je samozřejmě také v expertize a výzkumných zájmech osob spojených s oběma laboratořemi. Na zahraničních univerzitách je naprosto běžné mít i v rámci jednoho psychologického oddělení více psychologických laboratoř, a tak současné fungování obou laboratoř vidíme jako možnost se alespoň trochu přiblížit úrovni psychologické vědy ve světě. Obě laboratoře také mají své přednosti a nevýhody a studenti mají možnost vybrat si tu, která je pro jejich výzkum vhodnější a více jim vyhovuje.

Má PLESS kromě provádění samotných experimentů ještě nějaké ambice?

PLESS se kromě samotné výzkumné činnosti snaží i o popularizaci a přiblížení experimentální metodologie studentům nejen z psychologie – jednak budováním komunity na sociálních sítích, kde přinášíme informace o novinkách a zajímavých experimentech ze světa, a jednak přípravou kurzů, otevřených všem zájemcům z UK, kde si mohou osvojit základy tvorby, administrace a vyhodnocování moderních experimentálních designů.

Poslední důležitou charakteristikou PLESS je náš důraz na budování dobrých vztahů s účastníky experimentů. Těm se vždy kromě finanční či věcné odměny snažíme v rámci debriefingu po skončení studie nabídnout i podrobné informace o zkoumané problematice v takové formě, aby jim byl nejen zřejmý přínos jejich účasti, ale aby se i dověděli něco, co mohou uplatnit ve svém studiu či v každodenním životě.

Můžete trochu blíže popsat výzkum, který právě v laboratoři probíhá?

Popisovat probíhající výzkumy je problematické, neboť v psychologii může informace o výzkumu ovlivnit jeho (potenciální) účastníky. Nicméně jsme právě ukončili sběr dat pro velkou mezinárodní studii, jež byla vedena profesory ze dvou předních amerických univerzit. Studie probíhala současně ve více než třiceti laboratořích po celém světě (od Kanady po Turecko) a jejím hlavním cílem bylo replikovat dvanáct různých, dříve publikovaných psychologických efektů.

V současnosti jsou replikace žhavým trendem v psychologii – zejména po tom, co se v minulém roce ukázalo, že některé známé a důležité studie se nepovedlo se stejnými výsledky zopakovat v jiných laboratořích, ačkoliv se zúčastnění vědci snažili sebevíc. Do té doby se replikace, tedy studie, v nichž se jiný výzkumný tým snaží „pouze“ pomocí stejného nebo velmi podobného designu dospět ke stejným výsledkům, jež byly již předtím publikovány, netěšily velké oblibě a byl problém je někde vydat v odborných časopisech. Ve výsledku se pak spousta psychologických jevů považovala za prokázané, i když jejich existenci dokládala pouze studie s relativně malým vzorkem získaným jedním výzkumným týmem.

To se teď naštěstí změnilo, důkazem čehož je i studie Many Labs Replication Project, které se laboratoř PLESS účastnila. Mezi dvanácti zkoumanými efekty byl například efekt ukotvení (tj. lidé, jimž je například před otázkou o výšce Mt. Everestu prezentováno větší číslo, odhadují v průměru jeho výšku vyšší, než lidé, jimž je prezentováno menší číslo) nebo vliv primingu peněz či americké vlajky (tj. pouhá prezentace obrázku peněz nebo vlajky změní postoje lidí k sociálním otázkám či jejich souhlas s politickými kroky americké vlády).

Bude zajímavé zjistit, nejen zda se tyto efekty vůbec podaří znovu pozorovat, ale taktéž jak se liší v různých státech, kulturách či jazykových mutacích. Zvláště významné bude také srovnání výsledků při administraci v laboratoři a přes internet, protože dnes se čím dál tím víc psychologických studií realizuje přes internet, ačkoliv není úplně jasné, zda tyto výsledky nejsou nějakým způsobem zkreslené a zda je tedy lze zobecňovat. Výsledky studie budou publikovány ve speciálním čísle časopisu Social Psychology a po jejich zveřejnění je samozřejmě budeme prezentovat na našich stránkách www.pless.cz či na [FB stránkách](#) laboratoře.

Pokud se chcete některého z experimentů zúčastnit, [přihlaste](#) do databáze účastníků. Data jsou sbírána i on-line, takže fyzická přítomnost v Praze není nutná. Účast na experimentech se organizátoři snaží (dle možností) odměňovat – finančně, drobnými dárky nebo alespoň poskytnutím zajímavých informací o studovaných jevech.